

Sygn. akt IV U 898/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2014r.

Sąd Okręgowy we Włocławku IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Regina Duda- Marciszewska

Protokolant: sekr. sądowy Marlena Budzyńska

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2014r. we Włocławku na rozprawie

sprawy A. J.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego P. Terenowej we W.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania A. J.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego P. Terenowej we W.

z dnia 8 października 2013 roku znak: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustala, iż wnioskodawca A. J. nie jest zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od 1 lipca 2013 roku do 31 lipca 2013 roku z tytułu nadpłaty 50 % części uzupełniającej renty rolniczej.

Sygn. akt **IVU 898/13**

UZASADNIENIE

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzją z dnia 8 października 2013r. ustalił nadpłatę 50% części uzupełniającej renty rolniczej dla A. J. w okresie od dnia 1 lipca do 31 lipca 2013r. w kwocie 361,55 zł oraz zobowiązał go do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za wymieniony okres.

Odwołanie od powyższej decyzji wywiódł A. J..

W odpowiedzi na odwołanie Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wniósł o oddalenie odwołania.

W pisemnych motywach organ rentowy wskazał, że wnioskodawca prawo do pobierania świadczenia rentowego na okres od 19.01.2005r. do 28.02.2007r. otrzymał na mocy decyzji z dnia 07.02.2005r. Ponieważ A. J. pozostawał osobą całkowicie niezdolną do pracy w gospodarstwie rolnym organ rentowy wydawał kolejne decyzje ustalające prawo do renty rolniczej (decyzja z dnia 12.02.2010r. na okres od 01.03.2010r. do dnia 28.02.2013r. i decyzja z dnia 28.03.2013r. - na okres od 01.03.2013r. do dnia 28.02.2014r.). W dniu 12.08.2013r. A. J. złożył w P. Terenowej KRUS we W. oświadczenie, iż z dniem 09.09.2013r. zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, przedstawiając jednocześnie rozwiązanie z dniem 07.06.2013r. umowy dzierżawy gruntu rolnego zawartej z P. M. w dniu 31.05.2005r. oraz akt notarialny Rep. A (...) z dnia 09.08.2013r.

W świetle otrzymanych dokumentów organ rentowy uznał, iż z uwagi na fakt, że umowa dzierżawy zawarta między A. i M. małżonkami J., a P. M. została rozwiązana w dniu 07.06.2013r., natomiast 09.08.2013r. sprzedano działkę o powierzchni 2,1294 ha, wnioskodawca w okresie od dnia 01.07.2013r. do dnia 31.07.2013r. nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej w myśl art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i w konsekwencji wydał w dniu 08.10.2013r. zaskarżoną decyzję ustalającą nadpłatę 50% części uzupełniającej renty rolniczej za okres od dnia 01.07.2013r. do dnia 31.07.2013r. w kwocie 361,55 zł oraz zobowiązał wnioskodawcę do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za wymieniony okres. Odwołujący w każdej decyzji przyznającej prawo do renty rolniczej był pouczony o warunkach zawieszalności świadczeń.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

A. J. pobiera od dnia 19 stycznia 2005 roku rentę rolniczą z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym wypłacaną od dnia 1 września 2005 roku w pełnej wysokości albowiem posiadane przez niego grunty zostały wydzierżawione. W dniu 31 sierpnia 2005r. A. i M. małżonkowie J. wydzierżawili bowiem P. M. na okres 10 lat grunty rolne stanowiące ich własność o powierzchni 4,41 ha położone w miejscowości D.. Przedmiotowa umowa dzierżawy została zaewidencjonowana w Starostwie Powiatowym we W. w dniu 1 września 2005r.

Dowód: decyzja k. 37-38, k. 55, umowa dzierżawy k. 90 akt organu rentowego.

W dniu 5 czerwca 2006r. nieruchomości rolne położone w miejscowości D.P. oznaczona numerem geodezyjnym (...) stanowiąca własność małżonków J. o powierzchni 4,3974 ha, została podzielona na dwie działki gruntu oznaczone numerami (...) o powierzchni 2,2895 ha. Tego samego M. i A. małżonkowie J. sprzedali dotychczasowemu dzierżawcy P. M. niezabudowaną działkę gruntu oznaczoną numerem (...) o powierzchni 2,1079 ha.

Dowód: akt notarialny k. 59-65 akt organu rentowego.

Ponieważ A. J. pozostawał osobą całkowicie niezdolną do pracy w gospodarstwie rolnym organ rentowy wydawał kolejne decyzje ustalające prawo do renty rolniczej przyznanej ostatnio do dnia 28 lutego 2014r.

Dowód: decyzja k. 74-75, k. 95-96, k. 163-164 akt organu rentowego.

W dniu 7 czerwca 2013r. umowa dzierżawy gruntu rolnego zawarta z P. M. została rozwiązana. Zgodnie z ustaleniami stron umowy dzierżawca obrabiał posiadane grunty, aż do zbioru kukurydzy we wrześniu. Po dokonanych zbiorach ziemia została przekazana w posiadanie nowemu nabywcy, którymi zostali na mocy umowy sprzedaży z dnia 9 sierpnia 2013r., A. i D. małżonkowie B.. W posiadaniu wnioskodawcy i jego współmałżonki pozostały grunty rolne o powierzchni 0,1601 ha położone w miejscowości D..

Dowód: rozwiązanie umowy z dn. 07.06.2013r. k. 201, akt notarialny k.202-205 akt organu rentowego, zeznania wnioskodawcy nagranie 00:02:15-00:06:54 płyta k. 15 akt sprawy, zeznania P. M. nagranie 00:02:39-00:05:09 płyta k. 20 akt sprawy.

W świetle przedstawionych okoliczności organ rentowy uznał, iż z uwagi na fakt, że umowa dzierżawy zawarta między A. i M. małżonkami J., a P. M. została rozwiązana w dniu 7 czerwca 2013r., natomiast 9 sierpnia 2013r. sprzedano działkę o powierzchni 2,1294 ha, wnioskodawca w okresie od dnia 1 lipca 2013r. do dnia 31 lipca 2013r. nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej w myśl art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i w konsekwencji wydał w dniu 08.10.2013r. zaskarżoną decyzję ustalającą nadpłatę 50% części uzupełniającej renty rolniczej za okres od dnia 01.07.2013r. do dnia 31.07.2013r. w kwocie 361,55 zł oraz zobowiązał wnioskodawcę do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za wymieniony okres

Dowód: decyzja k.217 akt organu rentowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach rentowych, w szczególności treści umowy dzierżawy z dnia 31 sierpnia 2005r., której autentyczności nie kwestionowała żadna ze stron postępowania oraz aktów sprzedaży z dnia 5 czerwca 2006r. i 9 sierpnia 2013r. dokumentujących fakt zbycia posiadanych przez wnioskodawcę gruntów. Nadto okoliczność dotyczącą zaprzestania prowadzenia gospodarstwa rolnego przez wnioskodawcę w spornym okresie tj. miesiącu lipcu 2013r. została potwierdzona treścią zeznań świadka P. M. oraz wnioskodawcy. Słuchani potwierdzili ustalenie faktyczne Sądu dokonane na podstawie zgromadzonych w sprawie dokumentów, a nadto wskazali, że w lipcu uprawą obsianego kukurydzą pola zajmował się dzierżawca.

Przystępując do merytorycznych rozważań przedmiotowej sprawy wskazać należy, iż jej istota sprowadzała się do ustalenia czy w świetle zaprezentowanych powyżej okoliczności A. J. przysługiwało prawo do renty rolniczej w pełnej wysokości w okresie od 1 do 31 lipca 2013r.

Odwołujący się konsekwentnie wnosił o ustalenie, iż w spornym okresie nie prowadził działalności rolniczej. Organ rentowy zaś wskazał, iż wnioskodawcy nie powinna być wypłacana renta rolnicza w pełnej wysokości.

W ocenie Sądu Okręgowego na uwzględnienie zasługiwało stanowisko reprezentowane przez wnioskodawcę.

Wskazać należy, że instytucję zwrotu nienależnie pobranych świadczeń reguluje art. 138 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U 2009, Nr 153, poz. 1227) do którego odsyła art. 52 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2013r., poz. 1403 t.j.). Zgodnie z powołaną regulacją osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu.

Ustawodawca zdefiniował, iż za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

O obowiązku zwrotu nienależnego świadczenia przesądza zatem ziszczenie się łącznie dwóch przesłanek, a mianowicie wypłacenie świadczenia nienależnego oraz uprzednie pouczenie osoby o braku prawa do pobierania świadczenia.

W pierwszej kolejności Sąd I Instancji rozważył, czy wnioskodawca pobierał świadczenie mu nienależne, a więc czy zaistniały w sprawie okoliczności uzasadniające zawieszenie renty rolniczej.

Instytucję zawieszenia przyznanego świadczenia reguluje art. 28 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. 2013, poz. 1403 t.j.). Zgodnie z jego treścią wypłata emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia ulega częściowemu zawieszeniu na zasadach określonych w ust. 2-8, jeżeli emeryt lub rencista prowadzi działalność rolniczą.

Zawieszenie wypłaty dotyczy:

- 1) części uzupełniającej emerytury rolniczej lub renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy,
- 2) emerytury lub renty inwalidzkiej z ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin w części równej 95 % emerytury podstawowej

- i obejmuje całość lub określony ułamek tej części świadczenia; ilekroć w ust. 3 i 5-7 jest mowa o zawieszeniu wypłaty w całości, w połowie albo w jednej czwartej - rozumie się odpowiednio zawieszenie wypłaty tej części świadczenia, jej połowy albo jednej czwartej.

Ustęp trzeci cytowanego artykułu ustanawia, iż wypłata ulega zawieszeniu w całości, jeżeli emeryt lub rencista nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, z zastrzeżeniem ust. 5-7, 9-11.

Emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając:

1) gruntów wydierzżawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej co najmniej na 10 lat i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków, osobie niebędącej:

a) małżonkiem emeryta lub rencisty,

b) jego zstępnym lub pasierbem,

c) osobą pozostającą z emerytem lub rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym,

d) małżonkiem osoby, o której mowa w lit. b lub c;

2) gruntów trwale wyłączonych z produkcji rolniczej na podstawie odrębnych przepisów, w tym zalesionych gruntów rolnych;

3) gruntów i działów specjalnych należących do małżonka, z którym emeryt lub rencista zawarł związek małżeński po ustaleniu prawa do emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia;

4) własności (udziału we współwłasności) nieustalonej odpowiednimi dokumentami urzędowymi, jeżeli grunty będące przedmiotem tej własności (współwłasności) nie znajdują się w posiadaniu rolnika lub jego małżonka.

Wypłata ulega zawieszeniu w połowie, jeżeli rencista pobiera okresową rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy, nie dłużej jednak niż przez dwa lata.

Konstrukcja przytoczonego powyżej przepisu w ust. 4 pkt 1-7 doprowadziła Sąd Najwyższy do sformułowania w uzasadnieniu uchwały z dnia 6 maja 2004r. sygn. akt II UZP 5/04 (OSNP 2004/22/239) wniosku, iż ustawodawca przewidziane w nim przypadki prowadzenia gospodarstwa rolnego zmarginalizował z punktu widzenia zawieszalności wypłaty świadczenia i uznał, iż mimo własności lub posiadania gruntów, działalność rolnicza jest prowadzona. Zastosowana w tym wypadku technika legislacyjna sugeruje przyjęcie, że wyliczenie zawarte w wymienionych punktach służy wyłącznie ułatwieniom dowodowym, a rolnicy będący właścicielami gospodarstw nie muszą wykazywać, że nie prowadzą w nich działalności gospodarczej, bowiem ten fakt uznaje sam ustawodawca. Powyższe prowadzi w ocenie Sądu meriti do wniosku, iż uzyskanie możliwości pobierania pełnego świadczenia zależy tylko od zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej, zatem właściciele gruntów innych niż wymienione w art. 28 pkt 1-7 mogą dowodzić, że nie prowadzą na nich działalności rolniczej. Reasumując poczynione rozważania Sąd Najwyższy treścią cytowanej uchwały wywiódł, iż wypłata części uzupełniającej świadczenia rolnika, który będąc właścicielem lub posiadaczem gospodarstwa rolnego faktycznie nie prowadzi w nim działalności rolniczej w rozumieniu art. 5 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie ulega zawieszeniu na podstawie art. 28 ust. 1 i 3 z zw. z art. 4 tej ustawy. Powyższe stanowisko Sąd Najwyższy powtórzył w kolejnych orzeczeniach i uzasadnieniach z dnia 30 listopada 2005r., IUK 59/05, OSNP 2006/19-20/310, LEX 176549; z dnia 10.01.2007r., III UK 121/06 opubl. Legalis. Zaprezentowany pogląd podzielił również Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 27.11.2006r., III AUa 728/06, Apel. W-wa 2007/2/8, OSA 2008/1/1 oraz w wyroku z dnia 17.06.2009r., III AUa 255/09, Apel. W-wa 2009/4/20, jak również sąd apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 15.03.2012r., III AUa 23/12, lex 1171356.

Podzielając zaprezentowaną powyżej argumentację Sąd Okręgowy uznał, że A. J. w okresie od dnia 1 do 31 lipca 2013r. nie prowadził faktycznie działalności rolniczej. Sąd Okręgowy na podstawie zeznań świadka P. M., wnioskodawcy oraz dysponując wiedzą o stanie zdrowia A. J. uznał, że rzeczywiście nie uprawiał on posiadanych gruntów. Uwadze Sądu nie umknęło również, iż sporny okres obejmował jedynie 30 dni co z racjonalnego punktu widzenia uniemożliwiało

wnioskodawcy podjęcia jakichkolwiek działań związanych z uprawą roli, tym bardziej, że był to już okres, gdy grunty zostały obsiane, w tym przypadku kukurydzą. Zrozumiałym zatem jest, iż nowy nabywca objął grunty dopiero po zbiorze zasiewów, których dokonał P. M..

Zaprezentowane powyżej wywody doprowadziły Sąd I Instancji do uznania zasadności wniesionego odwołania co skutkowało zmianą zaskarżonej decyzji. Działając w ramach dyspozycji art. 477¹⁴§2 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił, iż A. J. nie jest zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od 1 do 31 lipca 2013r. z tytułu nadpłaty 50% części uzupełniającej renty rolniczej.